

Beata Czarnecka-Działuk

Mediacja – zmiana sposobu myślenia prawników o sprawiedliwości¹

Małżeństwo Jeleniów przeżywa ostry kryzys. Dorota chce rozwieść się z Michałem. Przed rozprawą adwokat instruuje ją:

„Pani Doroto, to tak jak mówiłem. Teraz nie ma rozpraw pojednawczych, ale sąd może zaproponować mediację i prawdopodobnie zaproponuje, biorąc pod uwagę okoliczności. Proszę pamiętać, że NIE WOLNO SIĘ Pani na to zgodzić. Mediacja to automatyczne odroczenie sprawy. Wchodzą mediatorzy, wszystko się przedłuży”².

To przykład prezentowania tego, jak prawnicy myślą o mediacji.

Temat „Mediacja – zmiana sposobu myślenia prawników o sprawiedliwości” postawiono na konferencji Ministra Sprawiedliwości przy udziale Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Społecznej Rady ds. ADR przy Ministrze Sprawiedliwości z okazji Międzynarodowego Dnia Mediacji, pod tytułem „Mediacja – inna forma sprawiedliwości” w dniu 17 października 2012 r. w Warszawie. Rozważając go, można postawić różne pytania.

Czy mediacja rzeczywiście zmienia sposób myślenia prawników o sprawiedliwości?

Czy aby stosować mediację konieczna jest zmiana myślenia o sprawiedliwości?

Czy na co dzień prawnicy zastanawiają się nad tym, czym jest sprawiedliwość – w końcu jedno z podstawowych pojęć prawnych i etycznych niemierzalne, i w dodatku zmienne – bo systemy etyczne ewoluują?

Warto zatrzymać się nad pojęciem sprawiedliwości, skoro bazuje na nim podejmowanie wszelkich prawnych reakcji. Słownikowe definicje sprawiedliwości nie są w pełni jasne i zadowalające, gdy odwołują się także do nie zdefiniowanych pojęć, jak „sprawiedliwe postępowanie”; więcej wskazań znajdujemy w określeniach „osądzanie; uczciwość,³ „obiektywne odnoszenie się do rzeczywistości, bezstronność w ocenianiu innych, zgodność z przyjętymi w danej społeczności zasadami etycznymi; uczciwość, prawość, obiektywizm⁴”. Sprawiedliwość można też postrzegać jako zaprzeczenie niesprawiedliwości, które to pojęcie – jak wskazuje Bauman – zdaje się uprzedzać idee

¹ Podstawą tekstu jest wystąpienie w panelu na konferencji Ministra Sprawiedliwości przy udziale Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Społecznej Rady ds. ADR przy Ministrze Sprawiedliwości z okazji Międzynarodowego Dnia Mediacji, pod tytułem „Mediacja – inna forma sprawiedliwości” w dniu 17 października 2012 r. w Warszawie.

² „Barwy szczęścia”, odcinek 788, emitowany 25 września 2012 r.

³ <http://slovníki.gazeta.pl/pl/sprawiedliwo%C5%9B%C4%87>

⁴ Słownik języka polskiego W. Doroszewskiego <http://sjp.pwn.pl/haslo.php?id=2523363>
<http://www.sjp.pl/sprawiedliwo%B6%E6>

sprawiedliwości.. Społeczeństwa pierwotne nie znały pojęcia przestępstwa, a reakcja na dany godzący w obyczaj czyn była raczej odpowiedzią na niesprawiedliwość, jeszcze nie na przestępstwo⁵.

W literaturze filozoficzno - prawnej można spotkać bardzo różne określenia rodzajowe „sprawiedliwości”. Sprawiedliwość może być utożsamiana z legalnością podejmowanych działań na gruncie prawa pozytywnego, z postępowaniem wyznaczonym przez prawo naturalne i z działaniami kierowanymi dobrem ogółu.⁶ Choć przez wieki dominowała dyskusja nad właściwym podziałem dóbr, a zatem nad sprawiedliwością dystrybucyjną, prowadząc do rozwoju teorii filozoficznych, będących odzwierciedleniem określonego społecznego i politycznego systemu,⁷ współcześnie coraz większą uwagę zwraca się na rolę sprawiedliwej i rzetelnej procedury - *fair procedure* - w osiągnięciu sprawiedliwości., czyli na pojęcie sprawiedliwości procesowej.⁸ Zdaniem M. Boruckiej - Arctowej, wobec braku jednolitej teorii sprawiedliwości i istnieniu licznych koncepcji i kryteriów, zgodnie, z którymi podział dóbr jest słuszny i sprawiedliwy, wyodrębnienie sprawiedliwości proceduralnej jest trafne „łatwiej bowiem zgodzić się co do procedury, niż co do idei dystrybucji”⁹. Poza tym, badania wykazują, że sprawiedliwość proceduralna ma ogromny wpływ na ogólne postrzeganie sprawiedliwości - właściwe traktowanie stron i odpowiednie procedury mają większy wpływ na ludzi niż wynik sprawy.¹⁰

Pojęcie sprawiedliwości służy kształtowaniu reakcji prawnej, w tym prawa do karania, a także ocenianiu tej reakcji – czy rozstrzygnięcie było odpowiednie, słuszne.¹¹ O sprawach podstawowych dla systemu karania – jak będzie rozumiane przestępstwo, jak daleko sięgną granice kryminalizacji oraz w czym rzeczywiście imieniu, komu i po co będzie wymierzana kara, tak jak o kształcie relacji między obywatelami i władzą, decydują poglądy na człowieka, społeczeństwo i państwo.¹² Jest to relacja dwukierunkowa – kara jest instytucją kulturotwórczą i nie tylko ma zadanie społeczne - oddziałuje na sprawcę i społeczeństwo, ale i tworzy symbole i wzorce pozytywne, które w dziedzinie kultury pomagają aktywnie wspierać podmiotowość jednostek, relacje społeczne i formy autorytetu¹³.

⁵ Bauman Z: Ponowoczesność jako źródło cierpień, Warszawa 2000

⁶ Por. Z. Ziemiński: Sprawiedliwość społeczna jako pojęcie prawne, Warszawa 1996, s.11 oraz cytowany przez niego O. Bird: The Idea of Justice, New York 1967, s.3-5 i 33-35

⁷ Majka J., *Filozofia społeczna*, Wrocław 1982, s. 188. – cyt. za E.Gmurzyńską: Sprawiedliwość a mediacja. Wybrane zagadnienia związane z realizowaniem koncepcji sprawiedliwości w mediacji.(w): Gudowski J. Weitz K. (red.): *Aurea praxis aurea theoria*. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego. tom 1/2, s.1669 n.

⁸ Pojęcie sprawiedliwości proceduralnej rozwinął John Rawls w „*Teorii Sprawiedliwości*” określając sprawiedliwość, jako „pierwszą cnotę społecznych instytucji” i wiążąc ją z określeniem *fairness* - Rawls J., *A Theory of Justice*, Cambridge Massachusetts, 1999, s. 12- cyt. za E.Gmurzyńską.

⁹ Borucka-Arctowa M., *Zaufanie do prawa jako wartość społeczna i rola sprawiedliwości proceduralnej*, [w:] *Teoria Prawa, Filozofia Prawa, Współczesne Prawa i Prawodawstwa*, Toruń 1988, s.19. cyt. za E.Gmurzyńską.

¹⁰ Lind E.A. and Tyler T.R., *The Social Psychology of Procedural Justice*, New York 1988, s. 42 oraz Deutsch M., Coleman P.T., Marcus E.C., *The Handbook of Conflict Resolution, Theory and Practice*, San Francisco, 2006, s. 47 cyt. za E.Gmurzyńską.

¹¹ Por. M. Peno: Wybrane problemy reakcji karnej w społeczeństwie postindustrialnym. Prawo karania – sprawiedliwość – zasada ultima ratio, *Studia Prawnoustrojowe* nr 10, 2009 Olsztyn, UWM; <http://wydawnictwo.uwm.edu.pl/uploads/documents/czytelnia/prawne/prawne10.pdf>, s.152 .

¹² M. Królikowski: Sprawiedliwość karania w społeczeństwach liberalnych. Zasada proporcjonalności, Warszawa 2009, s. 155.

¹³ D. Garland, *Punishment and Modern Society. A Study In Social Theory*, Oxford 1990, s.249 – 279

Warto mieć świadomość ewoluowania tychże, co wpływa na zmienność pojmowania sprawiedliwości. Zwraca na to uwagę, między innymi, E.Fattah¹⁴. Wskazuje na brak uniwersalnej definicji i ukazuje szereg pytań – czy istnieje coś takiego, jak prawdziwa czy boska sprawiedliwość, czy jest to instynkt biologiczny, imperatyw psychologiczny, wewnętrzna potrzeba czy wrodzona tęsknota, czy sprawiedliwość to pojęcie ponadczasowe i uniwersalne, czy w różnych kulturach istnieją wspólne elementy rozumienia, czym jest sprawiedliwość, czy jest to pojęcie teologiczne, idea filozoficzna czy po prostu koncepcja prawna, czy sprawiedliwość to pojęcie abstrakcyjne, czy konkretna, istniejąca i mierzalna rzecz.

Fattah naliczył ponad trzydzieści wymienianych w literaturze karnistycznej i kryminologicznej „rodzajów” sprawiedliwości¹⁵, zwracających uwagę na rozmaite wiodące kwestie. Ich analizowanie (a co ciekawe, wyjaśnia się towarzyszące przymiotniki, tak jakby pojęcie samej sprawiedliwości było oczywiste) nie jest jednak najważniejsze¹⁶. Istnieje bowiem wręcz desperacka potrzeba, żeby ruszyć od filozoficznej abstrakcji do restoratywnego działania, od bezsensownej retribucji do znaczącej restytucji, od sprawiedliwej odpłaty do sprawiedliwości naprawczej, choć jednak nie jest ona panaceum ze względu na pewne jej ograniczenia.¹⁷

Tradycyjne wymierzanie sprawiedliwości za przestępstwa oznacza codzienne beznadziejne wysiłki, aby dopasować odpowiednią „dawkę” kary do konkretnego sprawcy za czyn o takich a nie innych okolicznościach i konsekwencjach. Inną perspektywę daje sprawiedliwość naprawcza, skupiająca się nie na proporcjonalnym odpłacaniu, lecz na podejmowaniu starań o naprawienie wyrządzonej przestępstwem szkody, wynagrodzeniem krzywdy i naprawieniem relacji społecznych. Od ukarania – czyli dostarczenia dolegliwości – ważniejsze jest znalezienie pozytywnego, konstruktywnego rozwiązania konfliktów leżących u przyczyn lub wynikłych z przestępstwa, ważnych nie tylko dla pokrzywdzonego i sprawcy, ale i dla społeczności. Istotny jest także sam proces dochodzenia do porozumienia w tej kwestii przez zainteresowanych – konsensualny, dający poczucie wpływu na sytuację i na rozstrzygnięcie, w odróżnieniu do tradycyjnego sformalizowanego sposobu rozpoznawania spraw. Najpopularniejszą procedurą realizującą sprawiedliwość naprawczą jest mediacja. E. Gmurzyńska stawia pytania, co dzieje się w mediacji z ogólnie rozumianą sprawiedliwością, której osiągnięcie jest przecież głównym celem wymiaru sprawiedliwości, czy zapewnienie sprawiedliwości w mediacji jest możliwe, a może konieczne, czy celem mediacji powinno być także danie stronom możliwości doświadczenia tego, czym jest sprawiedliwość, jeśli nie miały takiej sposobności przez wzięcie udziału w postępowaniu sądowym?¹⁸ Krytycy

¹⁴ E.Fattah: The dawning of New era in social reaction to crime.Promise, potential and limitations of restorative justice, referat na konferencję “Connecting people. Victims, Offenders and Communities in Restorative Justice, Helsinki 14-16 06 2012 złożony do druku w “Archiwum Kryminologii”

¹⁵ Oto zaledwie część imponującej rozmarem listy: traditional justice, formal justice, ordinary justice, retributive justice, punitive justice, vindictive justice, retaliatory justice, distributive justice, restorative justice, peace-making justice, transitional justice, transformative justice, informal justice, healing justice, satisfactory justice, real justice, relative justice, relational justice, commutative justice, procedural justice, contributive justice, instrumental justice, corrective justice, organizational justice, procedural justice, legal justice, social justice, rough justice, street justice, vigilante justice, itd, itd. - tamże

¹⁶ E.Fattah: From Philosophical Abstraction to Restorative Action - From Senseless Retribution to Meaningful Restitution. Just Desert and Restorative Justice revisited. In H.J. Kerner and E. Weitekamp (eds.), *Restorative Justice, Theoretical Foundations*, Willan Publishing, Culmcott House, Devon, U.K., s.312

¹⁷ Tamże, s.71

¹⁸ E. Gmurzyńska: Sprawiedliwość a mediacja... s.1669 n.

mediacji twierdzą, że może stanowić swego rodzaju zagrożenie dla systemu prawnego, gdyż według nich w mediacji nie zwraca się uwagi na osiągnięcie sprawiedliwości, ale kładzie przede wszystkim nacisk na szybkie zawarcie ugody¹⁹. Z drugiej strony, w dokumentach międzynarodowych, w tym zwłaszcza Unii Europejskiej, podkreśla się, że alternatywne metody rozwiązywania sporów zapewniają lepszy dostęp do wymiaru sprawiedliwości, a programy unijne mające na celu szersze zastosowanie mediacji, są wprowadzane także pod tym hasłem²⁰. Sugeruje to, iż mediacja jest częścią tego systemu, a w związku z tym nie powinna być obojętna na podstawowe zasady w nim obowiązujące²¹. Sprawiedliwość w mediacji jest kreowana przez strony dzięki zasadzie autonomii i dobrowolności. To uczestnicy postępowania, a nie przepisy prawa i sędziowie decydują o tym, co jest dla nich sprawiedliwe i jakie wartości chcą wziąć pod uwagę przy tej ocenie²². Pomimo, że z jednej strony sprawiedliwość jest osiągnięta w mediacji inaczej niż w postępowaniu przed sądem, to z drugiej strony w tej metodzie rozwiązywania sporów można doszukiwać się wielu podobieństw z formalną procedurą sądową²³. Zasady takie jak bezstronność, neutralność osoby trzeciej, zapewnienie stronom możliwości wypowiedzenia się, obowiązują tak samo w postępowaniu przed sądem, jak i w mediacji i zmierzają bezpośrednio do zapewnienia sprawiedliwego procesu. Sprawiedliwość proceduralna jest nie tylko atrybutem zapewniającym atrakcyjność mediacji, ale także elementem organicznym mediacji, bez którego ta metoda nie miałaby racji bytu²⁴. Wobec realizowania w sposób opisany powyżej celów sprawiedliwości proceduralnej nie dziwi to, że satysfakcja uczestników postępowań mediacyjnych jest bardzo wysoka.

Przez umożliwienie stronom równego wypowiedzenia się, ustanowienie reguł zachowania i czuwanie nad nimi, zapewnienie stronom głosu, traktowanie ich z szacunkiem i godnością, „wzmocnienie” słabszej strony, czuwanie nad tym, aby jej decyzja nie była wynikiem presji czy obawy, mediator zapewnia zarówno realizowanie zasad sprawiedliwości proceduralnej, jak i osiągnięcie „sprawiedliwego” wyniku w rozumieniu stron, a przez to zapewnia „właściwą dystrybucję dóbr” w mediacji.

Jak w funkcjonującym obecnie systemie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych rozumie się sprawiedliwość? Jak prowadzić postępowanie i jak karać, żeby było „sprawiedliwie”?

Odpowiedź jest zawarta w art. 2 kodeksu postępowania karnego. Zapisany jest w nim cel tego postępowania, czyli wymierzania sprawiedliwości. Jest nim nie tylko to, o czym mowa

¹⁹ Owen M. Fiss, *Against Settlement*, Yale Law Journal nr. 93 z 1984 s., 1080 – cyt. za E.Gmurzynska: Sprawiedliwość a mediacja, s.2

²⁰ Zob. analizę odniesień Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE/ 2008/52/EC z dnia 21 maja 2008 r. Dz.U. 136/3 z 24.05.2008 w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych. do tego, że mediacja jest wbudowana w wymiar sprawiedliwości, a jej wprowadzenie wiąże się z lepszym do niego dostępem – E. Gmurzyńska: Sprawiedliwość i mediacja..., s. 3 .

²¹ E.Gmurzynska: Sprawiedliwość a mediacja..., s. 3

²² Nolan Haley J.M., *Court Mediation and the Search for Justice Though Law*, Washington University Law Quarterly nr. 74 z 1996, s. 48.

²³ Kalisz. A., Zienkiewicz A., *Wymiar sprawiedliwości a mediacja*, [w:] Rozdroża sprawiedliwości..... s. 270. i nast.

²⁴ Welsh N.A., *Making Deals in Court....* , s. 835; McEven C.A., Milburn T. W., *Explaining a Paradox of Mediation*, Negotiation Journal nr. 9 z 1993, s. 23. Strony, które pierwotnie nie były przekonane do mediacji, po wzięciu udziału w mediacji oceniały ją pozytywnie; Goerdh J.A., *How Mediation is Working In Small Claim Courts*, Judges Journal, Fall 1993, s. 49. Autorzy przeprowadzili badania z których wynika, że 77% stron jest zadowolonych z wyniku mediacji, a 79% z jej przebiegu.

w punkcie 1 tego przepisu – wykrycie i pociągnięcie do odpowiedzialności sprawcy i to, aby niewinny takiej odpowiedzialności nie poniósł, ale także to, co zawarto w pkt 2 i 3 – celem jest , aby „przez trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa (*np. konfliktów - BCD*) osiągnięte zostały zadania postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego” i aby „uwzględnione zostały prawnie chronione interesy pokrzywdzonego” (pkt 2 i 3 art. 2 kpk.).

Zauważmy, że zawarta jest tu istota sprawiedliwości naprawczej.

Nie jest więc ona czymś obcym czy nowym dla naszego systemu wymierzania sprawiedliwości.

Praktycy powinni zatem starać się myśleć kategoriami sprawiedliwości naprawczej – szerszymi niż sprawiedliwości ukierunkowanej na odpłatę czy tej nastawionej głównie na resocjalizację.

Często spotykane podkreślanie różnic między propozycjami sprawiedliwości naprawczej a tradycyjnym systemem może być mylące. Nie mamy do czynienia z rewolucją na miarę przewrotu kopernikańskiego, lecz z ewoluowaniem systemu wymierzania sprawiedliwości w kierunku wytyczonym przez sprawiedliwość naprawczą, której elementy a nawet podstawy są już zawarte w systemie wymiaru sprawiedliwości.

Czemu więc tak mało w praktyce działań i sankcji naprawczych, czemu mediacja ma miejsce zaledwie w ułamku procenta spraw? W Polsce zbyt rzadko stosuje się mediację wymierzając sprawiedliwość w sprawach o przestępstwa (w około 4500 przypadkach rocznie) i o czyny karalne nieletnich (niestety kieruje się do mediacji tylko około 300 spraw rocznie).

W badaniach przeprowadzonych w Instytucie Wymiaru Sprawiedliwości przy pomocy TNS OBOP metodą dyskusji w ośmiu grupach fokusowych (cztery grupy sędziów orzekających w wydziałach karnych i cztery grupy prokuratorów) rozważano problem barier w stosowaniu mediacji, a także jej perspektyw. O problemy stosowania mediacji w sprawach nieletnich pytano natomiast wszystkich sędziów rodzinnych oraz kuratorów rodzinnych w badaniu ankietowym dotyczącym ogółu sądowych środków oddziaływania – odpowiedziało 311 sędziów i 1063 kuratorów.

Najważniejszym ustaleniem z obu tych badań jest to, że mediacja sprawdza się, a na jej szersze stosowanie i akceptowanie najsilniej rzutuje sięgnięcie po nią w praktyce, a zaraz potem wpływa na to posiadanie wiadomości o mediacji ze specjalistycznego szkolenia.²⁵

Ujawniły się jednak problemy.

Choć praktycy podkreślają korzyści mediacji dla stron, i choć były wypowiedzi wskazujące także na korzyści dla wymiaru sprawiedliwości, jak na przykład: „*Tam, gdzie mamy mediację, wzrasta prestiż wymiaru sprawiedliwości - i prokuratury i sądu. Ludzie czują się dowartościowani, czują, że ich się nie lekceważy, że są oni najważniejsi w tym momencie, że mają wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, że ich zdanie się liczy, że mogą wynegocjować sposób*

²⁵ Por. dane zamieszczone w: B. Czarnecka-Działuk, D. Wójcik: Reagowanie na czyny karalne i demoralizację nieletnich – koncepcje teoretyczne, statystyki i opinie sędziów rodzinnych. (w): A. Siemaszko (red): Stosowanie prawa. Księga jubileuszowa z okazji XX-lecia Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2011, s.916 917

zadośćuczynienia”, to jednak sędziowie i prokuratorzy często chcieliby, aby mediacja przynosiła także im samym więcej korzyści w prowadzeniu postępowania.

Wielokrotnie – podobnie jak w przywołanym serialu adwokat pani Jeleniowej – podnosili, że mediacja przedłuża postępowanie, choć potem w dyskusji przyznawali, że w niektórych sądach sprawy oczekują na rozprawę po kilka miesięcy – a w tym czasie przecież niejedno dałoby się w drodze mediacji osiągnąć. Zwłaszcza ci pracujący w dużych miastach skarżyli się na presję „królowej statystyki”, jako że są rozliczani z zakończonych spraw. Pamiętam, że jeden z sędziów powiedział, że on się nie przejmuje czy mu ktoś zrobi jakąś uwagę, będzie i tak kierował sprawy do mediacji bo przekonał się, że to słuszne (zresztą okresu mediacji w żaden sposób nie można uznać za skutkujący przewlekłością postępowania, a tylko taki zarzut może być dla sędziego niebezpieczny). Jak tu nie popierać takiej świadomości niezawisłości. Gorzej, gdy niezawisłość – albo w przypadku prokuratora - niezależność - przejawia się w tym, że choćby do mediacji przekonywano i zachęcano, do niej sprawy i tak nie skierują.

Trzeba zgodzić się z dyskutującymi w trakcie badań praktykami, że należy wprowadzić pewne ulepszenia do regulacji prawnych odnoszących się do mediacji oraz do praktycznych aspektów jej stosowania. Dotyczy to na przykład uregulowania art. 23a §2 k.p.k., w myśl którego czasu trwania mediacji nie wlicza się do czasu postępowania przygotowawczego. Wprowadzenie w 2003 roku tego przepisu²⁶ miało na celu przełamanie oporów w kierowaniu spraw do mediacji powodowanych obawą, że mediacja przedłuży czas postępowania przygotowawczego. Problem jednak pozostał, gdyż – jak wskazali prokuratorzy, biorący udział w badaniach - system informatyczny prokuratury wykazuje sprawy będące w trakcie mediacji jako będące w toku, długotrwałe.

Ponadto ewidentnie potrzebne jest stworzenie przepisów umożliwiających umorzenie sprawy w związku z pomyślnie zakończoną mediacją, gdy wykonano przyjęte zobowiązania. Oczywiście jeszcze nie w każdej miejscowości są dostępni mediatorzy, a wiedza społeczeństwa – i praktyków – o mediacji i sprawiedliwości naprawczej jest wciąż zbyt mała. Najważniejsza jednak bariera – co potwierdzają badania – leży w mentalności tych, którzy mają urzeczywistniać cele wymierzania sprawiedliwości zapisane w art. 2 k.p.k.

Tryby tradycyjnego wymiaru sprawiedliwości mają się toczyć szybko i gładko, co prowadzi do preferowania wygodnych dla niego schematów działania, co przez wieki doprowadziło do braku odczuwania sprawiedliwości – sprawca trafia do maszyny, obsługiwanej z wysiłkiem przez praktyków, pokrzywdzony ma w rzeczywistości niewielką rolę w jej działaniu i mało w efekcie otrzymuje.

Także J. Toporowski, referendarz zajmujący się problemami mediacji w MS, za główną przyczynę nie stosowania mediacji przez sędziów podaje przyzwyczajenie środowiska do utartych ścieżek postępowania jurysdykcyjnego. Sąd, z definicji, ma się zająć subsumcją ustalonego dowodowo stanu faktycznego pod normę prawną i wydania rozstrzygnięcia.²⁷

Czy zatem powoływanie się na „przedłużanie postępowania” przez mediację nie jest jedną z wymówek?

²⁶ Art. 23a dodany przez art. 1 pkt 6 ustawy z dnia 10 stycznia 2003 r. (Dz.U. nr 17, poz. 155

²⁷ J.Toporowski: Sąd i alternatywne metody rozwiązywania sporów – działania praktyczne, Na Wokandzie, nr X <http://nawokndzie.ms.gov.pl/mediacja-w-sprawach-karnych/news/333/sad-i-alternat...>

Trzeba refleksji: czy trud „załatwiania spraw”, „zakreślania numerków” bez spoglądania na cele wymierzania sprawiedliwości nie przypomina krążenia z nie załadowanymi jak należy w pośpiechu taczkami?²⁸

Sędziowie i prokuratorzy uczestniczący w badaniach fokusowych najczęściej mieli doświadczenia z mediacją oraz poczucie zawodowej misji, co można wyczuć także z wypowiedzi zacytowanych w tegorocznym „Kurierze Mediacyjnym”²⁹.

W odcinku 795 serialu odbyła się jednak pierwsza sesja mediacyjna. Małżonkowie zgodzili się nawet na kolejną.

²⁸ Wątki te poruszałam również w referacie wygłoszonym na sesji w Prokuraturze Generalnej „Mediacja karna jako instytucja ważna dla pokrzywdzonego” w dniu 18 października 2012 r. z okazji Międzynarodowego Dnia Mediacji; rozwijałam je w publikacji „Mediacja w sprawach karnych w opinii sędziów i prokuratorów” złożonej do druku w: J. Jakubowska- Hara, A. Błachnio-Parzych, H. Kuczyńska, J. Bosonoga (red): „Problemy wymiaru sprawiedliwości karnej. Księga jubileuszowa Prof. Jana Skupińskiego”.

²⁹ Wersja elektroniczna „Kuriera Mediacyjnego”- gazety specjalnej wydanej z okazji Międzynarodowego Dnia Mediacji 18 października 2012 r. dostępna jest na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości <http://ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/mediacje/miedzynarodowy-dzien-mediacji-2012-rok/>